

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2024-281-1-11-19>

УДК 336.22

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПДФО: АРГУМЕНТАЦІЯ, РЕАКЦІЯ СУСПІЛЬСТВА, ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кулаков Є.В., Кушал І.М.

PERSONAL INCOME TAX TRANSFORMATION: ARGUMENTS, PUBLIC RESPONSE, IMPLEMENTATION AND DIGITIZATION UNDER MARTIAL LAW

Kulakov Y. V., Kushal I. M.

У контексті сучасних викликів, якими є воєнний конфлікт та активна діджиталізація економіки, дана наукова стаття пропонує аналіз впливу прогресивної системи податку на доходи фізичних осіб на соціальні аспекти. Дослідження спрямоване на вивчення ролі реформування системи ПДФО в умовах сучасних викликів та має на меті розгляд аспектів, пов'язаних із воєнним конфліктом та переходом до цифрової економіки.

Наукова новизна статті полягає у комплексному дослідженні взаємозв'язку між системою оподаткування та соціальними аспектами в умовах воєнного стану та діджиталізації. Аналіз висвітлює нові аспекти використання цифрових технологій в оптимізації податкової системи. Застосовані методи дослідження включають аналіз законодавства, емпіричні спостереження, порівняльний аналіз соціальних реакцій, а також технічні та організаційні аспекти практичної імплементації змін у порядку сплати податку.

Теоретичні та практичні результати включають аргументацію щодо зміни ставки ПДФО в умовах воєнного стану, розгляд соціальних аспектів та суспільної реакції, аналіз практичної імплементації змін та визначення ролі реформування системи сплати ПДФО в умовах діджиталізації економіки. У статті досліджено аргументацію щодо зміни ставки ПДФО в умовах воєнного стану, розглянуто соціальні аспекти та суспільну реакцію на зміну системи сплати податку, проаналізовано практичну імплементацію змін до чинного законодавства щодо сплати ПДФО, обґрунтовано роль реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки та підвищення податкової обізнаності.

Висновки статті підкреслюють важливість розгляду соціальних аспектів оподаткування в контексті сучасних викликів. Реформування

системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації дозволяє підвищити ефективність та прозорість податкової системи, а також зручність для громадян та підприємств. Особлива вага приділяється цифровому доступу до податкових сервісів та підвищенню податкової обізнаності через впровадження освітніх ініціатив. Загалом, ця стаття становить значущий внесок у вивчення соціальних аспектів оподаткування в умовах воєнного конфлікту та діджиталізації економіки, а також сприяє розвитку стратегій податкової політики в умовах сучасних трансформацій.

Ключові слова: ПДФО, прогресивна ставка, оподаткування, податкова обізнаність, діджиталізація.

Вступ. У сучасних умовах стрімкого розвитку економіки, вплив воєнного стану та процесів діджиталізації стає визначальним для розуміння соціальних аспектів оподаткування. Однією з ключових арен для дослідження в цьому контексті є аналіз прогресивної системи оподаткування, зокрема податку на доходи фізичних осіб. З урахуванням актуальності теми та важливості її розгляду, дана робота присвячена аналізу впливу прогресивної системи ПДФО на соціальні аспекти, зокрема в контексті воєнного стану та діджиталізації економіки.

Для досягнення поставлених цілей використовуватимуться різноманітні методи дослідження, такі як аналіз законодавства, емпіричні спостереження, порівняльний аналіз

суспільних реакцій, а також методи практичної імплементації змін до системи сплати ПДФО.

Аналіз досліджень та публікацій. Тематику впливу прогресивної ставки ПДФО на різноманітні аспекти розглядали такі вітчизняні та зарубіжні автори: Гордєєва-Герасимова Л., Дема Д.І., Шевчук І.В., Дутова Н.В., Лесик Е.С., Заяць О.І., Теплова Л.І., Кміть В.М., Грабельський Б.Б., Купчинська Н., Литвиненко Я., Маліновська К.О., Покатаєва О.В., Рядінська В., Сидоренко Р.В., Тучак Т.В.

Метою дослідження є систематизація та аналіз взаємозв'язку між прогресивною системою ПДФО та соціальними процесами в умовах воєнного стану та діджиталізації економіки. Зокрема, досліджується аргументація для зміни ставки ПДФО, соціальні реакції на цю зміну, практична імплементація змін до чинного законодавства та роль реформування системи сплати ПДФО в контексті сучасних викликів.

Досягнення означеної мети передбачає розв'язання певних завдань, а саме: досліджено аргументацію щодо зміни ставки ПДФО в умовах воєнного стану; розглянуто соціальні аспекти та суспільну реакцію на зміну системи сплати податку; проаналізовано практичну імплементацію змін до чинного законодавства щодо сплати ПДФО; обґрунтовано роль реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки та підвищення податкової обізнаності.

Результати досліджень. Податок на доходи фізичних осіб відіграє ключову роль у фінансуванні соціальних та інфраструктурних програм, а також в забезпеченні фінансової стійкості держави. Ставка ПДФО та її зміни, як основний податковий важель, мають прямий вплив на податкові надходження та можуть визначати здатність держави надавати соціальні послуги в умовах воєнного конфлікту. Зміна ставки ПДФО може вплинути на фінансове

становище громадян. Підвищення ставки може призвести до збільшення податкового навантаження на населення, що може бути особливо важливим в умовах воєнного стану, коли зростають соціальні потреби та витрати. Зниження ставки ПДФО може стимулювати інвестиції та підтримати економічну активність під час воєнного конфлікту. Аналіз ефективності таких заходів та їх можливого впливу на економічну стабільність є одним з ключових напрямів дослідження.

Виходячи з вищесказаного можна привести аргументацію за підвищення, зменшення або залишання ставки ПДФО на теперішньому рівні:

За підвищення ставки ПДФО (рис. 1)[8, 14]: збільшення бюджетних надходжень – підвищення ставки ПДФО може призвести до збільшення податкових надходжень, що може бути використано для фінансування соціальних програм, інфраструктурних проєктів та інших громадських потреб;

скорочення фінансового навантаження – підвищення ставки може допомогти розподілити фінансове навантаження більш справедливо, зокрема, шляхом збільшення оподаткування вищих доходів;

стабільність фінансів держави – вища ставка ПДФО може забезпечити більшу фінансову стійкість держави в умовах економічної нестабільності або воєнного стану.

Проти підвищення ставки ПДФО (рис. 2) [2, 11]:

зменшення стимулу до інвестицій – підвищення ставки ПДФО може зменшити стимул до інвестицій та підприємницької активності, що може вплинути на економічний розвиток;

соціальна нерівність – збільшення ставки може збільшити фінансове навантаження на населення, особливо на тих, хто має низькі доходи, що може призвести до зростання соціальної нерівності;

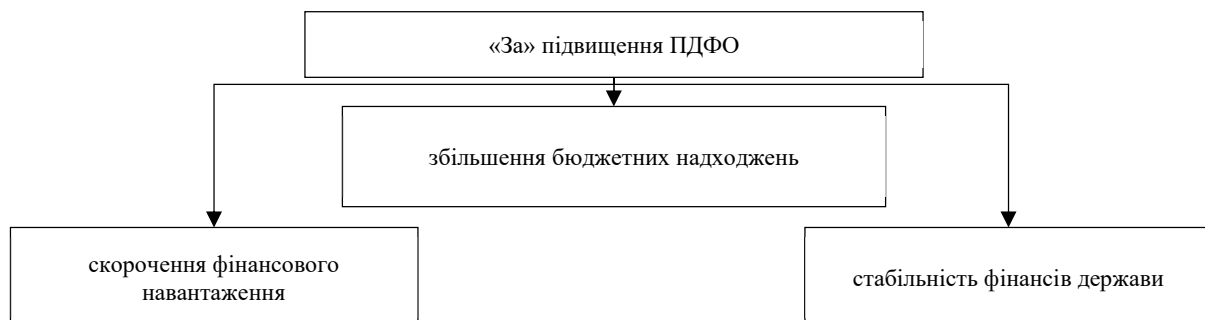

Рис. 1. Аргументація за підвищення ставки ПДФО

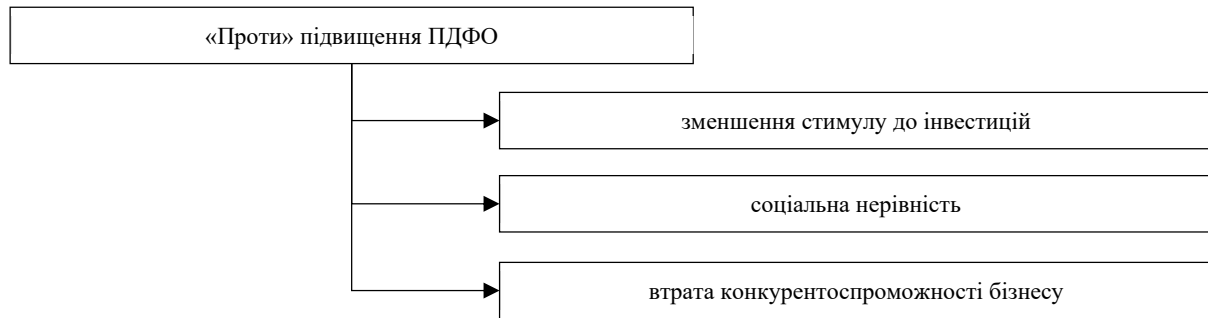

Рис. 2. Аргументація проти підвищення ставки ПДФО

Рис. 3. Аргументація за залишання теперішньої ставки ПДФО

втрата конкурентоспроможності українського бізнесу – умови воєнного стану можуть вже призвести до економічних труднощів для бізнесу. Подальше підвищення податків може погіршити конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

За залишання ставки ПДФО на теперішньому рівні (рис. 3) [3]:

податкова стабільність – збереження ставки ПДФО на теперішньому рівні може сприяти стабільності податкової системи та уникненню раптових змін, які можуть бути недоцільними в умовах воєнного конфлікту;

підтримка економічної активності – залишання ставки без змін може сприяти підтримці інвестицій та економічної активності під час воєнного стану;

соціальна стабільність – збереження ставки на незмінному рівні може допомогти зберегти соціальну стабільність, зокрема, уникнути додаткового фінансового навантаження на населення.

ПДФО виконує важливу регулятивну функцію у суспільстві, значення якої зростає з підвищенням ролі держави, її впливу на формування податкової культури платників. Така функція податків проявляється у диференціації умов оподаткування з метою сприяння розвитку пріоритетних галузей економіки та підтримки певних категорій населення. Соціально-регулятивна функція ПДФО полягає, насамперед, в наданні пільг з

оподаткування доходів окремим групам фізичних осіб [1]. Вплив розвитку податкової культури та податкової обізнаності в сучасних умовах, зокрема на розвиток діджиталізації української економіки та суспільства було досліджено авторами у [7].

Ставки ПДФО різняться у кожній країні, навіть у країнах ЄС немає уніфікованого стандарту щодо ПДФО, а тому зі списку у [4], де складено список максимальних значень, які встановлені в країнах ЄС та інших країнах Європи. Наведено, що у Чорногорії найнижчий показник ПДФО у розмірі 9%, а найвищий показник у Фінляндії – 59,68%. При цьому слід пам'ятати, що у різних країнах – різні умови нарахування податку, а тому стандартизовані 18% ПДФО в Україні все ще досить високий показник, враховуючі, що окрім цього на більшість категорій доходів додатково нараховується військовий збір у розмірі 1,5%.

Через наведену аргументацію, авторами пропонується перехід на прогресивну шкалу оподаткування ПДФО, яка використовується багатьма країнами-членами ЄС, але з урахуванням особливостей української економіки. Пропонується введення ставки від 9 до 32%, яка враховує існуючий прожитковий мінімум (ПМ) (табл.).

Також авторами розроблено графік, який враховує базову ставку прожиткового мінімуму з 1 січня 2024 року – 2920 грн. у доходах одного громадянина, та як застосовується прогресивна шкала ПДФО (рис. 4)

Таблиця
Схема сплати ПДФО за прогресивною шкалою,
яка базується на прожитковому мінімумі

Прожитковий мінімум		Ставка ПДФО
Нижня границя	Верхня границя	
0	4	9%
4,01	5	11%
5,01	6	13%
6,01	8,5	15%
8,51	10	18%
10,01	11,5	21%
11,51	13	24%
13,01	15	28%
15,01	–	32%

Подібну імплементацію прогресивної шкали в Україні розглядають також Кміть В.М. та Грабельський Б.Б. [5], де також вказується на недоліки існуючої єдиної ставки.

Перевагами цієї системи є вирівнювання доходів населення, зменшення податкового навантаження на громадян з низькими доходами, зростання купівельної спроможності населення (її вплив на соціально-економічні процеси було виявлено у [6]), притік робочої сили до України та посилення бажання отримати громадянство. Недоліки:

недобросовісні підприємства та громадяни з великими доходами будуть шукати шляхи обходу системи та зниження документально затвердженого доходу. Через це необхідно водночас із прогресивною ставкою посилити кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків (ст. 212 ККУ) та нагляд за правильною сплатою податків громадян з високими доходами.

У сучасному суспільстві податкова система відіграє важливу роль у регулюванні фінансових потоків та забезпеченні соціальної справедливості. Зміна системи сплати податку, зокрема ставки ПДФО, може мати значний вплив на соціальну ситуацію в країні. У вимірах економічної політики держави та податкового регулювання важливим аспектом є не лише ставки оподаткування, але й сама система сплати податків, специфіка оподаткування фізичних осіб визначає, як суспільство розподіляє податкове навантаження між громадянами, а також впливає на їхню соціальну поведінку та економічний стан. У контексті змін у системі оподаткування, особливо актуальним стає вивчення соціальних аспектів та суспільної реакції на впроваджені зміни.

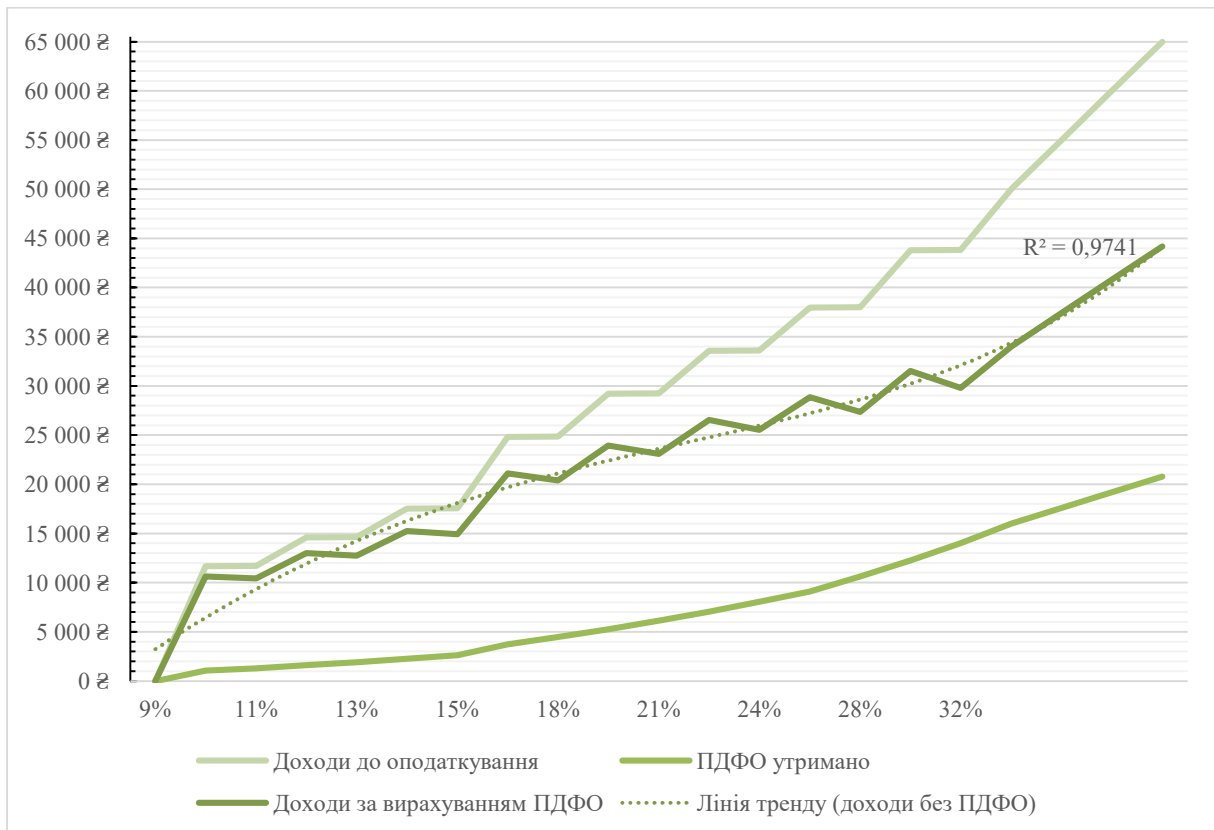

Рис. 4. Графік ПДФО та доходів за даними прожиткового мінімуму на 1 січня 2024 року

Зміна системи сплати податків, зокрема в контексті ПДФО, може вплинути на різні соціальні групи громадян. Аналіз суспільної реакції є ключовим для визначення ефективності та прийнятності нововведень в оподаткуванні, доцільно розглядати вплив змін у системі податкового спрямування на рівень соціальної справедливості, рівень життя населення, а також на динаміку розвитку різних галузей економіки.

Враховуючи важливість соціальних аспектів, дослідникам слід приділити увагу питанням взаємозв'язку між змінами в системі податкового оподаткування та соціальною рівністю. Як громадяни реагують на нові правила сплати податків? Які соціальні групи виявляються більш чутливими до таких змін? Які впливи це може мати на розподіл доходів і соціальні нерівності? Зміна ставки ПДФО може вплинути на різні соціальні групи на різних рівнях. Наприклад, зниження ставки може сприяти збільшенню доступності доходів для низькодоходних груп населення, що може позитивно позначитися на їхньому соціальному становищі та рівні життя [13]. З іншого боку, зміна ставки може вплинути на високоприбуткові групи, зменшуючи їхні доходи та спонукаючи до пошуку способів мінімізації податкових витрат.

Додатково, важливо розглядати інші аспекти, такі як вплив на споживчу активність, економічну активність та працездатність громадян. Чи стимулюють зміни в системі податкового оподаткування підприємництво та інновації? Як вони впливають на зайнятість та соціально-економічний розвиток? Зміна системи сплати податку, зокрема ставки ПДФО, може викликати різні реакції у суспільстві. Деякі групи населення можуть підтримувати зміну, вважаючи її справедливою та сприятливою для економічного розвитку. Інші групи можуть бути проти змін, особливо якщо вони передбачають збільшення податкового навантаження на конкретні соціальні групи [15]. Суспільна реакція на зміну системи сплати податку може виявлятися у вигляді публічних дебатів, протестів або звернень до уряду.

Ретельний аналіз соціальних аспектів та реакції суспільства на зміни у системі сплати податків є необхідним для обґрунтування та визначення ефективності податкової політики в контексті досягнення соціально-економічних цілей держави. Зміна системи сплати податку, включаючи ставку ПДФО, може мати значний вплив на економіку країни. Наприклад,

зниження ставки може стимулювати економічне зростання та підтримувати підприємницьку активність шляхом збільшення доступності доходів для бізнесу та споживачів. З іншого боку, зміна ставки може мати негативний вплив на державний бюджет та суспільні фінанси, особливо якщо не будуть впроваджені відповідні компенсаційні механізми.

Однією із ключових вимог до ефективності будь-якої податкової реформи є її успішна імплементація в практичний діловий процес відповідно до чинного законодавства [12]. Розгляд питання практичної імплементації змін у порядку сплати податку, зокрема в контексті ПДФО, визначається не лише технічними аспектами впровадження, але й його впливом на фінансову систему та економічні суб'єкти.

Процес імплементації змін у податковому законодавстві включає в себе визначення нових правил та процедур для платників податків. Одним із основних етапів є розробка чітких та доступних податкових інструкцій, які дозволять суб'єктам господарювання та фізичним особам коректно розраховувати та сплачувати податки відповідно до нових вимог. Також важливо забезпечити належний рівень консультацій та підтримки з боку податкових органів для уникнення непорозумінь та помилок у процесі впровадження.

Зокрема, у випадку змін у механізмі сплати ПДФО, необхідно врахувати технічні аспекти, пов'язані з модифікацією програмного забезпечення для обробки податкової інформації, яке використовують підприємства та бухгалтерські служби. Забезпечення сумісності нових вимог із вже існуючими бізнес-процесами стає ключовим завданням для уникнення прострочень та невірних розрахунків податків. Додатково, важливо врахувати питання оцінки впливу введених змін на фінансовий стан громадян та підприємств. Проведення ефективних комунікаційних кампаній для пояснення переваг та відповідальності, пов'язаних із нововведеннями, сприяє позитивній реакції громадян та бізнес-спільноти на податкові зміни. Основні аспекти практичної імплементації змін порядку сплати податку включають (рис. 5) [10]:

Інформаційна кампанія: Важливо розпочати ефективну інформаційну кампанію, щоб повідомити громадськість про зміни в системі сплати податку. Це може включати проведення семінарів, конференцій або розповсюдження інформаційних матеріалів, щоб дати людям зрозуміти нові правила та процедури.

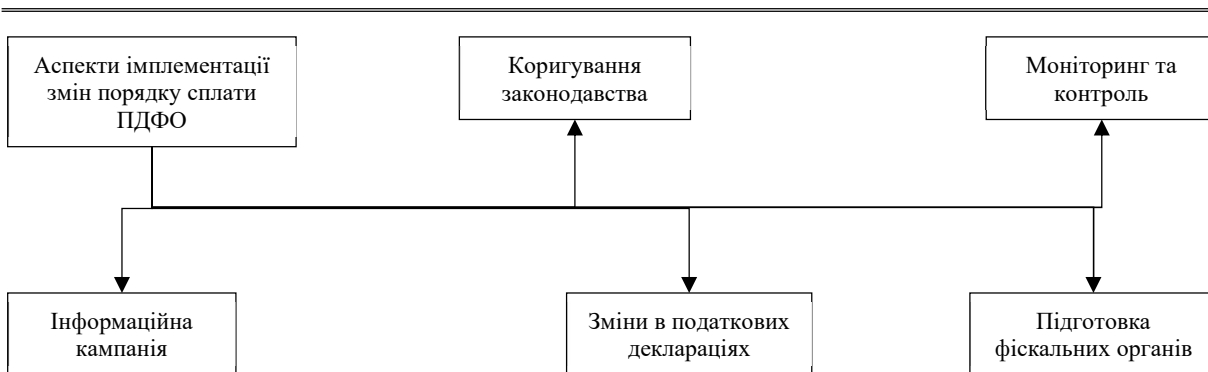

Рис. 5. Основні аспекти практичної імплементації змін порядку сплати податку

Підготовка фіскальних органів: Для успішної імплементації змін необхідно підготувати фіскальні органи до роботи з новими правилами. Це може включати навчання співробітників, оновлення програмного забезпечення та забезпечення належного технічного обладнання для обробки податкової інформації.

Зміни в податкових деклараціях: Новий порядок сплати податку може вимагати внесення змін до податкових декларацій, які подаються фізичними особами. Це може включати нові поля або формати декларацій, що дозволять збирати додаткову інформацію від платників податків.

Моніторинг та контроль: Важливо встановити ефективні механізми моніторингу та контролю за дотриманням нових правил сплати податку. Це може включати перевірку податкових декларацій, перевірку фінансової звітності та проведення аудитів для переконання в правильності сплати податків.

Коригування законодавства: Зміни в порядку сплати податку можуть вимагати коригування законодавства, щоб узгодити його з новими правилами. Це може включати внесення змін до відповідних законів та постанов, що регулюють податкову систему.

Практична імплементація змін порядку сплати податку вимагає співпраці між державними органами, платниками податків та фахівцями з податкового права. Це важливий процес, який дозволяє забезпечити ефективне функціонування податкової системи та забезпечити збір необхідних коштів для державного бюджету. Таким чином, успішна імплементація змін у системі сплати податку вимагає комплексного підходу, який об'єднує технічні, юридичні та комунікаційні аспекти. Це забезпечить ефективне функціонування нової системи та сприятиме досягненню поставлених економічних та соціальних цілей.

В умовах стрімкої діджиталізації економіки важливим аспектом стає не лише актуалізація технологічних процесів, але й вдосконалення системи оподаткування, зокрема ПДФО. Реформування цієї системи в контексті діджиталізації визначає роль, яку вона відіграє у підвищенні ефективності, прозорості та зручності для громадян та підприємств. Також авторами було досліджено у [7] поетапна імплементація заходи підвищення податкової обізнаності через розширення функціоналу застосунок «Дія» та мобільного банкінгу (банківські додатки для смартфонів) для фізичних осіб, а саме, отримувати інформацію щодо: загальної суми сплачених податкових платежів громадянином; напрямків державних витрат коштів затверджених бюджетом на поточний рік у відносному та абсолютному значенні; інша інформація, функції якої належать до сповіщення громадськості стосовно сплачених нею податків. Саме ПДФО, паралельно із військовим збором та ЄСВ повинні стати першими податками, сплата яких надаватиме змогу отримати інформацію у бюджеті у розрізі за статтями витрат.

Зв'язок реформування системи сплати ПДФО з діджиталізацією економіки та підвищенням податкової обізнаності є ключовим аспектом сучасної податкової політики. Роль цього реформування полягає в забезпеченні ефективності, прозорості та зручності процесу сплати податків, а також у забезпеченні широкої участі громадян у податковій системі. Діджиталізація економіки вимагає адаптації податкової системи до сучасних технологій та цифрових рішень. Шляхом переходу до електронного податкового обліку та електронної звітності, система сплати ПДФО стає більш простою та зручною як для платників податків, так і для податкових органів. Це дозволяє зменшити бюрократичні процедури, спростити облік та звітність, а також

знизити можливість помилок та ухилення від оподаткування. Реформування системи сплати ПДФО також впливає на підвищення податкової обізнаності серед громадян. Шляхом впровадження освітніх кампаній, інформаційних ресурсів та навчальних програм, люди отримують більше знань про податкову систему, їх права та обов'язки як платників податків. Це сприяє зростанню свідомості громадян щодо важливості сплати податків і впливає на їх активну участь у процесі.

Однією з ключових переваг реформування системи сплати ПДФО в умовах діджиталізації є забезпечення онлайн-доступу до податкових сервісів. Це не лише спрощує процес розрахунку та сплати податків, але й підвищує рівень доступності та зручності для громадян. Завдяки цифровим платформам, платники можуть ефективно взаємодіяти з податковими органами, моніторити свої фінансові зобов'язання та отримувати актуальну інформацію щодо змін у податковому законодавстві. Діджиталізація також відкриває можливості для автоматизації процесів обробки податкової інформації. Використання технологій штучного інтелекту та аналізу даних дозволяє ефективно виявляти та усувати податкові порушення, зменшуючи ймовірність податкових шахрайств та помилок. Це сприяє забезпеченню більшої справедливості та рівності в оподаткуванні.

Реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки та підвищення податкової обізнаності має багато переваг. Воно сприяє забезпеченню більш ефективного та прозорого збору податків, зменшенню можливості корупції та ухилення від оподаткування. Також, це стимулює розвиток цифрової економіки та інновацій, сприяє зростанню економічного потенціалу країни та покращує бізнес-клімат. Важливо зазначити, що реформування системи сплати ПДФО повинно бути підтримано відповідним законодавством, яке визначає правила та процедури сплати податків, а також забезпечує захист конфіденційності та безпеки податкової інформації. Міжнародний досвід та передові практики також можуть бути використані для успішної імплементації цих змін.

Реформування системи сплати ПДФО також має значення для підвищення рівня податкової обізнаності серед населення та підприємців. Забезпечення доступу до освітніх ресурсів та інформаційних кампаній дозволяє громадянам краще розуміти податкові обов'язки та вигоди, пов'язані з реформами. Відзначається, що підвищена податкова обізнаність сприяє

активнішому сприйняттю та прийняттю нововведень в сфері оподаткування. У підсумку, реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки визначається як ключовий інструмент для створення ефективної та прозорої податкової системи. Це відкриває нові можливості для підвищення доступності, оптимізації процесів та підвищення рівня податкової обізнаності, що сприяє стійкому економічному розвитку та соціальній стабільності. Реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки та підвищення податкової обізнаності є важливим кроком у розвитку податкової системи. Це сприяє покращенню ефективності, прозорості та участі громадян у податковій системі, а також сприяє розвитку сучасної економіки та підвищенню фінансової стійкості держави.

Висновки. В дослідженні розглянуто практичну імплементацію змін у порядку сплати податку вивчена з урахуванням чинного законодавства. Проаналізовано технічні та організаційні аспекти впровадження нових правил та процедур. Доведена необхідність забезпечення сумісності нових вимог із вже існуючими бізнес-процесами та використання сучасних технологій для полегшення обробки податкової інформації. Визначено вагому роль реформування системи сплати ПДФО у контексті діджиталізації економіки та підвищення податкової обізнаності. Проаналізовано переваги та виклики цього процесу. Розглянуто вплив цифрових технологій на оптимізацію процесів оподаткування та зручність для громадян та підприємств.

Досліджено та проаналізовано роль реформування системи сплати ПДФО в контексті діджиталізації економіки. З'ясовано, що це реформування визначає ключову роль у підвищенні ефективності, прозорості та зручності оподаткування для громадян та підприємств. Досліджено етапи імплементації заходів для підвищення податкової обізнаності. Визначено, що це реформування сприяє ефективній та прозорій системі оподаткування через перехід до електронного обліку та звітності. Зазначено важливість цифрового доступу до податкових сервісів для громадян, що покращує їхню взаємодію з податковими органами.

Таким чином, реформування системи сплати ПДФО сприяє збільшенню податкової обізнаності через освітні заходи та інформаційні ресурси, що в свою чергу сприяє підвищенню

свідомості громадян та їхній активній участі у формуванні ефективної податкової системи. Виявлено основні переваги реформи у контексті діджиталізації, такі як зменшення бюрократії, зручність для громадян та можливість виявлення податкових порушень. Доведено важливість використання міжнародного досвіду для успішної імплементації змін в податковій системі.

Література

1. Гордєєва-Герасимова Л. Особливості оподаткування доходів фізичних осіб. *Вісник ХНУ: Економічні науки*. 2022. № 5, Том 1. С. 113-119
2. Дема Д.І. Шевчук І.В. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 146-149.
3. Дутова Н.В. Лесик Е.С. Оподаткування доходів фізичних осіб у Україні: проблема та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. *Економіка і організація управління*. 2019. № 1 (33). С. 43-52.
4. Заяць О.І., Теплова Л.І. Диференціація ставок ПДФО в країнах-членах ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 42. С. 59-63
5. Кміть В.М., Грабельський Б.Б. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 17. С. 542-547.
6. Кривуля П.В., Кулаков Є.В. Купівельна платоспроможність у системі показників сфери обміну та у оцінюванні стану регіональних економік. *Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 травня 2021 року), Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2021. С. 405.
7. Кулаков Є. В., Кушал І. М. Податкова обізнаність суспільства, як рушійний чинник розвитку електронної демократії. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2022. №6 (276). С. 26-30
8. Купчинська Н. Переваги та недоліки застосування прогресивної ставки податку на доходи з фізичних осіб. *Економічний дискурс*. Міжнародний збірник наукових праць. 2014. Вип. 2. С. 279-282.
9. Кушнір В.В. Прогресивна система оподаткування. *Сучасні тенденції економічного зростання: стратегії, напрями та пріоритети*. *Міжнародна економіка*: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (14 грудня 2019 року), Запоріжжя: Східноукраїнський інститут економіки та управління, 2019. С. 63.

10. Литвиненко Я. Удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка*. 2012. Вип. 19. С. 49-51.
11. Маліновська К.О. Податок на доходи фізичних осіб: прогресивна чи фіксована податкова ставка? *Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою держави, регіону, суб'єктів господарювання в умовах COVID-19*. матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 листопада 2021 року), Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021 С. 156-158
12. Покатаєва О.В. Правові основи функціонування спрощеної системи оподаткування. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 4. С. 85-90.
13. Рядінська В. Доцільність прогресивного оподаткування доходів фізичних осіб. *Наука і правоохорона*. 2013. №8. С. 196-201
14. Сидоренко Р.В. Спрощена система оподаткування в Україні: історія і перспективи. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2012. № 1(17). С. 138-145.
15. Тучак Т. В. Соціалізація оподаткування доходів фізичних осіб: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. *Modern Economics*. 2019. № 17. С. 226-231. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V17\(2019\)-36](https://doi.org/10.31521/modecon.V17(2019)-36).

References

1. Hordieieva-Herasymova L. Osoblyvosti opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib. Visnyk KhNU: Ekonomichni nauky. 2022. № 5, Tom 1. S. 113-119
2. Dema D.I. Shevchuk I.V. Sproshchena systema opodatkovannia: realii ta perspektyvy v Ukraini. Oblik i finansy APK. 2011. № 1. S. 146-149.
3. Dutova N.V. Lesyk E.S. Opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib u Ukraini: problema ta vdoskonalennia na bazi dosvidu zarubizhnykh krain. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. 2019. № 1 (33). S. 43-52.
4. Zaiats O.I., Teplova L.I. Dyferentsiatsiia stavok PDFO v krainakh-chlenakh YeS. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo. 2022. Vypusk 42. S. 59-63
5. Kmit V.M., Hrabel'skyi B.B. Opodatkovannia dokhodiv fizychnykh osib: problemy ta perspektyvy rozvytku v Ukraini. Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia. 2018. № 17. S. 542-547.
6. Kryvulia P.V., Kulakov Ye.V. Kupivelnna platospromozhnist u systemi pokaznykiv sfery obminu ta u otsiniuvanni stanu rehionalnykh ekonomik. Pidpriemnytstvo i torhivlia: tendentsii rozvytku: materialy IV Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (20-21 travnia 2021 roku), Odessa: Derzhavnyi universytet «Odeska politekhnik», 2021. S. 405.

7. Kulakov Ye. V., Kushal I. M. Podatkova obiznanist suspilstva, yak rushiinyi chynnyk rozvytku elektronnoi demokratii. Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia. 2022. №6 (276). S. 26-30
8. Kupchynska N. Perevahy ta nedoliky zastosuvannya prohresyvnoi stavky podatku na dokhody z fizychnykh osib. Ekonomichnyi dyskurs. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. 2014. Vyp. 2. S. 279-282.
9. Kushnir V.V. Prohresyvna systema opodatкування. Suchasni tendentsii ekonomichnoho zrostantia: stratehii, napriamy ta priorityty. Mizhnarodna ekonomika: materialy III mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (14 hrudnia 2019 roku), Zaporizhzhia: Skhidnoukrainskyi instytut ekonomiky ta upravlinnia, 2019. S. 63.
10. Lytvynenko Ya. Udoskonalennia systemy opodatкування dokhodiv fizychnykh osib v Ukraini. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Ser.: Ekonomika. 2012. Vyp. 19. S. 49-51.
11. Malinovska K.O. Podatok na dokhody fizychnykh osib: prohresyvna chy fiksovana podatkova stavka? Informatsiino-analitychne zabezpechennia upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu derzhavy, rehionu, subiektiv hospodariuvannia v umovakh COVID-19. materialy Kh Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (18-19 lystopada 2021 roku), Kharkiv : KhNUMH im. O. M. Beketova, 2021 S. 156-158
12. Pokataieva O.V. Pravovi osnovy funktsionuvannia sproshchenoi systemy opodatкування. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. 2010. № 4. S. 85-90.
13. Riadinska V. Dotsilnist prohresyvnoho opodatкування dokhodiv fizychnykh osib. Nauka i pravookhorona. 2013. №8. S. 196-201
14. Sydorenko R.V. Sproshchena systema opodatкування v Ukraini: istoriia i perspektyvy. Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky). 2012. № 1(17). S. 138-145.
15. Tuchak T. V. Sotsializatsiia opodatкування dokhodiv fizychnykh osib: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka. Modern Economics. 2019. № 17. S. 226-231. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V17\(2019\)-36](https://doi.org/10.31521/modecon.V17(2019)-36).

Kulakov Y. V., Kushal I. M., Personal income tax transformation: arguments, public response, implementation and digitization under martial law.

In the context of modern challenges, which are the military conflict and the active digitization of the economy, this scientific article offers an analysis of the impact of the progressive system of income tax on individuals on social aspects. The study is aimed at studying the role of reforming the personal income tax

system in the context of modern challenges and aims to consider aspects related to the military conflict and the transition to the digital economy.

The scientific novelty of the article consists in a comprehensive study of the relationship between the taxation system and social aspects in the conditions of martial law and digitalization. The analysis highlights new aspects of the use of digital technologies in the optimization of the tax system. Applied research methods include analysis of legislation, empirical observations, comparative analysis of social reactions, as well as technical and organizational aspects of practical implementation of changes in the order of tax payment.

Theoretical and practical results include arguments for changing the personal income tax rate in the conditions of martial law, consideration of social aspects and public reaction, analysis of the practical implementation of changes, and determination of the role of reforming the personal income tax payment system in the context of digitalization of the economy. The article examines the arguments for changing the personal income tax rate in the conditions of martial law, considers social aspects and public reaction to the change in the tax payment system, analyzes the practical implementation of changes to the current legislation on the payment of personal income tax, substantiates the role of reforming the personal income tax payment system in the context of digitalization of the economy and increasing tax awareness.

The conclusions of the article emphasize the importance of considering the social aspects of taxation in the context of modern challenges. Reforming the personal income tax payment system in the context of digitalization allows increasing the efficiency and transparency of the tax system, as well as convenience for citizens and businesses. Special emphasis is placed on digital access to tax services and increasing tax awareness through the implementation of educational initiatives. In general, this article makes a significant contribution to the study of social aspects of taxation in the conditions of military conflict and digitalization of the economy, and also contributes to the development of tax policy strategies in the conditions of modern transformations.

Keywords: *personal income tax, progressive rate, taxation, tax awareness, digitalization.*

Кулаков Єгор Валерійович – здобувач І рівня вищої освіти Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля., м. Київ, вул. Іоанна Павла II, буд. 17,

oor-20d-7@snu.edu.ua

Кушал Ірина Миколаївна – к.е.н., доцентка кафедри «Облік і оподаткування» Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, м. Київ, вул. Іоанна Павла II, буд. 17, kushal@snu.edu.ua